

Notat vedr. vejledning til dialogværktøj	Ansvarlig	RBLA
	Oprettet	18-12-2018
Projekt: 7694 – Vækst med bæredygtighed	Side	1 af 5

Af Rasmus Berg, Kompetencer og Vækst, SEGES.

Notatet er udviklet med støtte fra promillemidler til projekt; 7694 – Vækst med bæredygtighed

Dette er et notat for vejledning til dialogværktøjet.

Heri indgår der:

1. Formålet med dialogværktøjet
2. En beskrivelse af processen for dialogværktøjet
3. En forklaring af bæredygtigheden i motivationskortene

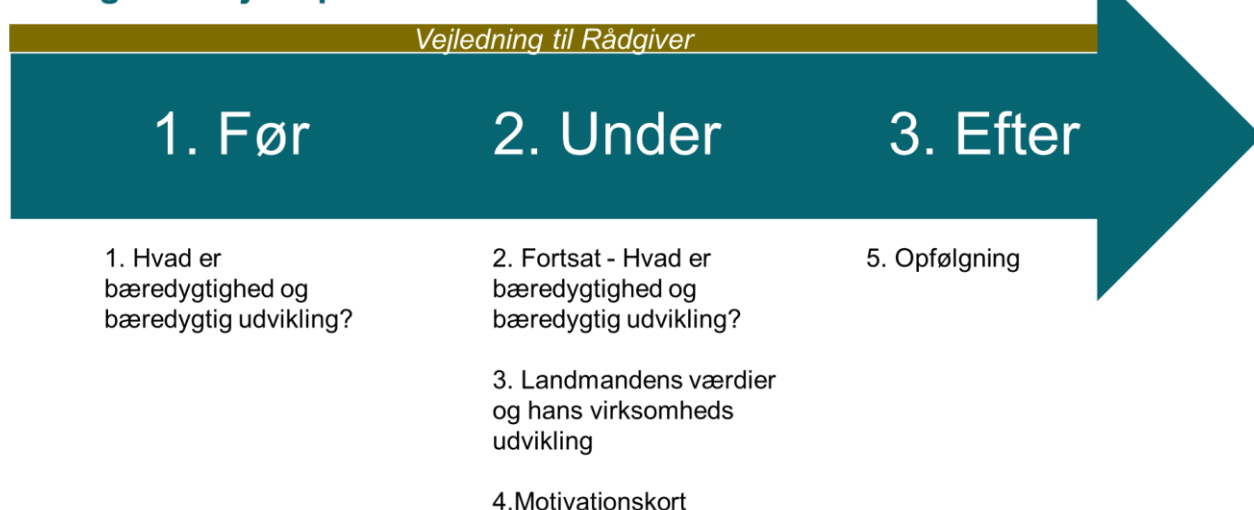
1. Formålet med dialogværktøjet

Formålet med dialogværktøjet er at skabe og facilitere en dialog mellem landmanden, og dennes rådgiver. Optimalt set er samleveren eller driftslederen med i dialogen. Værktøjet og dialogen har til formål at motivere og inspirere landmanden til at arbejde med bæredygtig udvikling i hans virksomhed.

Igennem denne proces, er det også formålet at landmanden får udbygget sine kompetencer til at arbejde strategisk med bæredygtighed, ved at udvikle indsatser i bl.a. produktionen, der kan skabe bæredygtig vækst i virksomheden.

2. Overordnet proces for dialogværktøjet:

Dialogværktøjets proces - Overblik



Før mødet:

1. Hvad er bæredygtighed og bæredygtig udvikling

Under mødet:

2. Fortsat - Hvad er bæredygtighed og bæredygtig udvikling? (20 min)

3. Landmandens og hans virksomheds værdier? (*Hvor vigtigt er dette hvis vi 'kun' skal motivere og inspirere landmanden?* (20 min)
4. Inspirations/motivations/fokus/udviklings- kort (40 min)
5. Hvordan kommer vi videre? (10 min)

Efter mødet:

6. Opfølgning

Før mødet:

1. Hvad er bæredygtighed og bæredygtig udvikling?

Inden mødet mellem landmand og rådgiver, sender rådgiveren "Fancy ord for definitionerne/handlingsdokumentet" til landmanden. Dette skal forsøge at give landmanden og rådgiveren et fælles vidensgrundlag at diskutere bæredygtighed på, samt at basere den videre proces på.

Landmanden skal derfor udfylde boksene inden mødet og sende svarene til rådgiveren inden mødet. Rådgiveren gennemgår inden mødet svarene, og udvælger nogle punkter, som han mener er særlig relevante at snakke om i den pågældende kontekst.

Under mødet:

2. Fortsat - Hvad er bæredygtighed og bæredygtig udvikling?

Landmand og rådgiver gennemgår svarene som landmanden har indgivet, og sætter det i relation til de bæredygtige bundlinjer. Rådgiveren udfordrer landmanden i denne proces, men det vigtigste er at danne en fælles forståelse for bæredygtighed og bæredygtig udvikling.

3. Landmandens og hans virksomheds værdier

Dernæst skal rådgiveren og landmanden tale om landmandens personlige værdier, og dernæst hans virksomheds værdier.

4. Motivationskort

Dernæst skal rådgiveren og landmanden arbejde med motivationskortene. Se vejledningen for dette senere.

5. Hvordan kommer vi videre?

Motivationskortene slutter af med en prioriteret rækkefølge over de 5 vigtigste motivationskort. Såfremt landmand er klar til det, kan rådgiveren og landmanden sammen udarbejde en handlingsplan for hvordan de kommer videre.

Efter mødet:

6. Opfølgning

Rådgiveren er ansvarlig for, sammen med landmanden, at der bliver fulgt op på handlingsplanen og de indsatsområder der er udarbejdet.

Proces for motivationskortene

Proces

Proces for en deltagende ejer:

4. Start med én bundlinje
5. Prioriter i mellem de 5 fokuskort inden for den udvalgte bundlinje
6. Færdiggør de resterende bundlinjer
7. Vælg de 5 vigtigste fokuskort på tværs af bundlinjerne. Der skal derfor ikke vælges 5 inden for hver bundlinje, men 5 kort i alt. Det er dog tilladt kun at vælge indenfor én bundlinje.
8. Prioriter disse 5 vigtigste fokuskort, og skriv rækkefølgen i cirklen
9. Argumenter for hvorfor disse er udvalgt og rækkefølgen
10. Argumenter for hvorfor disse er vigtige for dig og din virksomhed

Proces ved flere deltagere:

Ved flere deltager skal i prioritere og vælge uden den anden kan se det. Placer jer derfor langt væk fra hinanden.

1. Start med én bundlinje
2. Prioriter i mellem de 5 fokuskort inden for den udvalgte bundlinje
3. Færdiggør de resterende bundlinjer
4. Vælg de 5 vigtigste fokuskort på tværs af bundlinjerne. Der skal derfor ikke vælges 5 inden for hver bundlinje, men 5 kort i alt. Det er dog tilladt kun at vælge indenfor én bundlinje.
5. Prioriter disse 5 vigtigste fokuskort, og skriv rækkefølgen i cirklen

Saml jer ved et fælles bord.

6. Argumenter hver især for hvorfor jeres 5 fokuskort er udvalgt og rækkefølgen
 7. Argumenter for hvorfor disse er vigtige for dig og din virksomhed
 8. Udarbejd en fælles prioritering med de 3 vigtigste fokuskort, hvor der argumenteres for udvælgelsen og rækkefølgen.
- Det er ikke et mål i sig selv at nå til en komplet rangering, men derimod at få en nuanceret holdning til de forskellige områders vigtighed og betydning.

3. Beskrivelse af bæredygtigheden i motivationskortene

Den økonomiske bundlinje

En Økonomisk sund virksomhed:

En af de vigtigste forudsætninger for at drive en bæredygtig udvikling, er at der står en økonomisk sund virksomhed bagved, og at udvikle sig imod en økonomisk sund virksomhed, og gøre den sundere og stærkere, er en bæredygtig udvikling i sig selv. Der er mange veje til at nå en økonomisk sund virksomhed. Som udgangspunkt bør man altid efterstræbe at reducere input og eliminere spild, og eventuel skabe merværdi. Eksempler på tiltag for at nå dette er at optimere løbende på omkostningerne og bl.a. derved forbedre bundlinjen og afkastningsgraden.

Organisering og ledelse:

Virksomhedens organisering og ledelse, er ligeledes en vigtig faktor i at forbedre virksomhedens bæredygtige økonomiske bundlinje. Effektiv ledelse og organisering, reducerer input og spild, ved eks. at minimere spildte arbejdstimer o.l. Dette sikres ved at have tydelig kommunikation og en klar rollefordeling, således alle ved hvilke roller de har i virksomheden og at relevant information kommunikeres tydeligt ud i virksomheden. Slutteligt bør virksomheden styres efter en fastlagt strategi, som enten er implementeret, eller forsøges implementeret med opbakning fra hele virksomheden.

Risiko:

Risikofaktorer i og omkring virksomheden, er et andet væsentligt punkt i den økonomiske bundlinje. Den omskiftelige omverden gør at der hele tiden er nye risikofaktorer ledelsen bør tage stilling til. De økonomiske risici i virksomheden bør ikke være for høje, og der bør være en klar plan for de vigtigste. Dette bør bære inklusiv en nødplan såfremt en risiko indtræffer. Risikofaktorer er også forbundet med den sociale og miljømæssige bundlinje, eksempelvis bør de menneskelige risici heller ikke være for store, det gælder både mentale og fysiske risici.

Likviditet:

Likviditet er et andet væsentligt punkt i den økonomiske bundlinje. En god likviditet er en forudsætning for overlevelse og for at skabe merværdi ligesom den forøger muligheden for at foretage de nødvendige investeringer. Den rette størrelse af likviditet er forskellig fra virksomhed til virksomhed, den bør ikke være for lille eller for stor. Dialogen med långivere bør altid være produktiv og systematisk, således de er informeret om eventuelle likviditetsudfordringer. Likviditet kan også påvirke familiens livskvalitet, noget man bør forsøge at undgå.

Nye bæredygtige specialproduktioner eller forretningsområder:

En måde hvorpå virksomheder kan skabe merværdi, og måske endda reducere spild og input, er ved at udvikle nye bæredygtige specialproduktioner eller forretningsområder. Produktionen af fødevarer med bæredygtige egenskaber kan styrke virksomhedens bæredygtige udvikling via den økonomiske bundlinje såfremt det er profitabelt, samt den sociale og miljømæssige bundlinje. Derudover vil inddragelsen af nye forretningsområder, eksempelvis entreprenør forretning eller lignende, sprede virksomhedens risiko. Det skal dog påpeget at det bestemt ikke er alle virksomheder der er gearede til overstående udvikling.

Den miljømæssige bundlinje:

Biodiversitet:

Mennesket og landbruget er dybt afhængig af de ydelser, økosystemerne leverer, og derfor er biodiversiteten vigtig for en bæredygtig bedrift. Biodiversitet er bl.a. variation i sorter, afgrøder, insekter, dyr, gener o.l. Biodiversitet er også en del af et varieret landskab, som er attraktivt at færdes i, at bo i, og som turistattraktion. Biodiversitet hænger sammen med landbrugets intensitet. Intensiv planteavl med høje gødningsinput og intensiv ukrudtsbekæmpelse formindsker biodiversiteten i det pågældende område.

Miljø:

Vores miljø er en del af den natur vi lever og færdes i. Jordforurening med affaldsrester, udvaskning af pesticider og næringsstoffer til kystvand eller grundvand, luftforurening med lugt eller ammoniak, mindre natur for vores naturlige flora og fauna, er alle sammen med til at true vores miljø. Vi skal finde en balance mellem landbrug og miljø, og det er muligt. Enten ved at integrere det i landbrugsbedriften eller ved at etablere remisser eller bæltter hvor miljøet holdes fri for påvirkning.

Klima:

Landbruget er ansvarlig for ca. 30 % af klimagas emissionerne i Danmark. Klimaudledningen kommer fra CO₂ fra energiforbrug og afbrænding af kulstof i jorden ved pløjning og gødning, lattergas emissioner fra ilt-fri omsætning af planterester i jorden og kvælstoftab, samt metan emissioner fra dyrenes fordøjelse og gødningsopbevaring. Yderligere kommer der klimapåvirkning fra de importerede varer på bedriften, såsom foder, gødning, sprøjtemidler mm.

Jordfrugtbarhed:

Jordfrugtbarhed hænger sammen med sædskiftet, jodbehandling, jordpakning, tilførsel af gødning, nedmuldning af halm og planterester samt efterafgrøder. Jordfrugtbarhed bliver ofte udtrykt i kulstofindhold og kvælstofpuljen, men er også afhængig af jordstruktur. Jordfrugtbarhed har bl.a. indflydelse på rettidigheden af såning, forårets startvækst, ukrudts sammensætning, udbytte, produktkvalitet og vandingsbehov. Det er vigtigt for en bæredygtig produktion og pleje sin jordfrugtbarhed.

Bæredygtige udbytter:

Bæredygtige udbytter kan opfattes på mange måder. I denne sammenhæng skal det forstås således, at udbyttet på en given ressource, omend det er en mark eller et husdyr, skal være i harmoni med den økonomiske og miljømæssige dimension. Giver de to sidste grise pr. års so altid økonomisk mening? Er det givende for dyrevelfærden? Skal den lavtydende mark tages ud af produktionen, og i stedet gives fri til natur og græsning? Udbyttet på en given ressource skal altså altid være i harmoni med de bæredygtige bundlinjer, på nogle marker kan det give god mening at have meget høje udbytter, for så at have lavere på andre marker, eller tage disse helt ud af produktionen.

Den sociale bundlinje: